

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J. N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie
z udziałem zainteresowanej E. N.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 stycznia 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 8 marca 2023 r., sygn. akt III AUa 1768/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującego się J. N. na rzecz organu rentowego 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 8 marca 2023 r., oddalił apelację J. N. od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 31 sierpnia 2022 r. oddalającego wniesione przez niego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Chorzowie z 6 sierpnia 2021 r. stwierdzającej, że E. N. w okresie od 1 grudnia 2016 r. do 4 sierpnia 2018 r. i od 3 sierpnia 2019 r. do 3 maja

2021 r., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika składek N.. Równocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że w tych samych okresach E. N. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek N. oraz ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej E. N., z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej J. N. podniósł zarzut naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 6 ust. 1 pkt 5 i ust. 5, art. 8 ust. 6 pkt 1 i 4 i ust. 11, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 23 i art. 27 k.r.o. przez ich błędną wykładnię, mającą charakter wykładni prawotwórczej, polegającą na przyjęciu, iż wykonywana praca przez osoby współpracujące powinna charakteryzować się ciągłością i zorganizowaniem, gdyż wyłącznie tylko taka współpraca powoduje obowiązek ubezpieczenia społecznego;

- art. 18 ust. 8 w zw. z art. 20 ust. 3 w zw. z art. 28 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez jego niewłaściwe zastosowanie i ustalenie, że organ rentowy miał prawo wymierzania podstawy wymiaru składek poniżej zadeklarowanej przez odwołującego kwoty oraz art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej przez błędną wykładnię i uznanie, że przepis ten uprawnia organ rentowy nie tylko do weryfikacji tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale również do weryfikowania wysokości zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, gdy ta podana jest w maksymalnej wysokości i nie znajduje uzasadnienia w dochodach uzyskiwanych z działalności gospodarczej;

- art. 2, art. 217 w zw. z art. 84 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez dokonanie na niekorzyść odwołującego się wykładni przepisów art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 86 ust. 1 i 2 pkt 2, art. 41 ust. 13, art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1-3 i art. 2a ust. 2 ustawy o systemie

ubezpieczeń społecznych w sposób sprzeczny z zakazem rozszerzającej wykładni przepisów prawa daninowego, co doprowadziło do odczytania normy prawa z nich niewynikającej, sprzecznej z ich literalnym brzmieniem, a w konsekwencji przypisania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych uprawnień do weryfikacji podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zadeklarowanej przez J. N. dla osoby z nim współpracującej i bezprawnego jej obniżenia, co skutkowało zaistnieniem po stronie ubezpieczonej niezgodnego z zasadą demokratycznego państwa prawnego stanu niepewności co do jego sytuacji prawnej.

W związku z podniesionymi zarzutami skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał, że niniejsza skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, albowiem wyrok Sądu Apelacyjnego oczywiście narusza prawo wobec uznania, iż organ rentowy jest uprawniony nie tylko do weryfikacji tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale również do weryfikowania wysokości zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, gdy ta podana jest w maksymalnej wysokości i nie znajduje uzasadnienia w dochodach uzyskiwanych z działalności gospodarczej.

Uzasadniając wniosek, skarżący podniósł, że podstawą wydania orzeczenia była niedopuszczalna ze strony Sądu ocena decyzji przedsiębiorcy prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą i jej skutków, dokonana w dodatku z perspektywy kilku lat, podczas gdy odwołujący prowadząc działalność gospodarczą, podejmował decyzje bez wiedzy o tym, co nastąpi za kilka miesięcy czy też lat. Zdaniem skarżącego, Sąd niesłusznie zakwestionował zgłoszenie przez odwołującego zainteresowanej E. N. do ubezpieczenia jako osoby współpracującej z tego powodu, że współpraca nie zwiększyła znacząco dochodów przedsiębiorcy. Według odwołującego jest to ingerencja w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej ze strony państwa, w tym przypadku aparatu wymiaru sprawiedliwości. Przedsiębiorca podejmuje decyzje dotyczące prowadzenia

działalności gospodarczej w oparciu o różne czynniki i ocena tej działalności przy użyciu tylko jednego wskaźnika (dochodu) jest niezasadna. Sądy nie powinny oceniać zasadności działań przedsiębiorcy, zwłaszcza w wymiarze ekonomicznym, szczególnie jeżeli ocena taka jest dokonywana na podstawie wiedzy o tym, jak potoczyły się losy przedsiębiorcy kilka lat od dnia, kiedy podejmował on konkretne decyzje. Jedynie organ podatkowy, w zakresie badania czy przedsiębiorca wywiązał się należycie z obowiązków w zakresie danin publicznych, może badać celowość ponoszonych przez podatnika wydatków, a sąd nie ma takiej kompetencji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od strony skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Strona wnosząca skargę kasacyjną powinna zatem sformułować w niej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a

jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4. Przesłanka ta nie została jednak wykazana. Skarga jest oczywiście uzasadniona wówczas, gdy zaskarżone nią orzeczenie wydane zostało wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś takie naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; 18 września 2024 r., II USK 116/24, LEX nr 3774113). Skarżący, powołując się na oczywistą zasadność skargi, powinien zawrzeć w niej wywód prawny, zmierzający do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej na pierwszy rzut oka, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538; 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777; 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695; 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638; 5 czerwca 2024 r., II PSK 84/23, LEX nr 3723329).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Odnosząc się do sugerowanej przez odwołującego we wniosku o przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oczywistej zasadności wniesionej skargi, w istocie dotyczy ona kwestii uprawnień kontrolnych Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych. W zakresie weryfikacji podstawy wymiaru składki osób prowadzących działalność gospodarczą należy zauważyć, że wykładnia przepisów prawnych, wobec których skarżący wysuwa zarzuty rażącego naruszenia prawa materialnego, była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

W uchwale w składzie siedmiu sędziów z dnia 29 listopada 2023 r. (III UZP 3/23, LEX nr 3648265) Sąd Najwyższy uznał, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 oraz art. 86 ust. 1 i 2 w związku z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 z późn. zm.) oraz postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej.

W uzasadnieniu do uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że prawo do kontroli jest podstawowym elementem podmiotowości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, koniecznym do wypełniania powierzonych zadań i prawidłowej realizacji stosunków ubezpieczenia społecznego. Legitymacja do kontroli wynika z przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i z przepisów prawa materialnego dotyczących działalności gospodarczej. Uprawnienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych są określone w sposób otwarty, a nie zamknięty (przykładowo: „Do zakresu działania Zakładu należy między innymi” - art. 68 ust. 1, „Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności” - art. 83 ust. 1, „Kontrola może obejmować w szczególności” - art. 86 ust. 2). Uprawnienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie są zatem oparte na zamkniętej egzemplifikacji, co prowadzi do stwierdzenia, że kontrola danej sytuacji nie musi być ściśle określona w ustawie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje, które podlegają kontroli sądowej. Z drugiej strony prawo do kontroli nie jest bezwarunkowe, gdyż musi mieć swoją przyczynę.

W aspekcie obecnej sprawy przywołać wypada art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy systemowej (do zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy m.in. „wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne”), jej art. 83 ust. 1 pkt 3 (Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje m.in. w zakresie „ustalania wymiaru składek i ich poboru”) oraz art. 86 ust. 1 pkt 2 (do zakresu kontroli przeprowadzanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wykonywania zadań i obowiązków płatników składek należy w szczególności „prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek”). Łączne, literalne odczytanie tych przepisów, bez potrzeby odwoływania się do pozostałych metod interpretacyjnych, pozwala na wywiedzenie z nich normy kompetencyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do kontroli zadeklarowanej przez ubezpieczonego wysokości podstawy wymiaru składki ubezpieczeniowej oraz jej weryfikacji i rozumowanie takie nie nosi cech ani wykładni rozszerzającej, ani domniemywania ww. kompetencji.

Sąd Najwyższy zwrócił również uwagę na to, że dopuszczalność kontroli i weryfikacji zadeklarowanej podstawy wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe znajduje swoje wsparcie w zasadach prawa ubezpieczeń społecznych, zwłaszcza zasadzie solidarności (wspólnoty ryzyka). Podzielając pogląd o normatywnym, dyrektywnym charakterze tej zasady (K. Antonów, Kompetencje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie weryfikacji prowadzenia działalności gospodarczej oraz deklarowanej podstawy wymiaru składek z tego tytułu, PiZS 2021, nr 2, s. 8), stanowi ona więc wskazówkę interpretacyjną, którą należy brać pod uwagę w procesie wykładni prawa. Z zasady tej wynika reguła sprawiedliwej kompensacji szkody, proporcji pomiędzy składką i świadczeniem, godziwością świadczenia względem wkładu. Ustanowienie nadmiernie wysokiej podstawy wymiaru składek w stosunku do rezultatów prowadzonej działalności gospodarczej jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, w szczególności przez naruszenia lojalności jednych ubezpieczonych wobec drugih (pobieranie zawyżonych świadczeń kosztem innych ubezpieczonych), a także ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem ubezpieczeń społecznych.

Sąd Najwyższy zaakcentował, że swoboda określania podstawy wymiaru składek nie może oznaczać dowolności. Założeniem demokratycznego państwa prawa, a co za tym idzie i obowiązującego w nim prawa powinna być dyrektywa, że korzystanie z prawa i kompetencji powinno odbywać się w dobrej wierze, z poszanowaniem aksjologii i zasad prawa. Ubezpieczony, deklarując określoną podstawę wymiaru składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności, powinien kierować się tym, że ubezpieczenie to jest akcesoryjne wobec prowadzonej działalności gospodarczej, pochodne wobec niej. Musi więc istnieć związek funkcjonalny pomiędzy prowadzoną działalnością pozarolniczą a wysokością zadeklarowanej podstawy wymiaru składki. Oceniając w tym kontekście ową działalność, należy brać pod uwagę łącznie: czas jej prowadzenia, stabilność organizacyjną i dysponowanie określoną infrastrukturą. Oczywiście ocena taka powinna być zindywidualizowana, nie da się określić jednolitych parametrów. Przy ocenie trzeba brać pod uwagę przedmiot prowadzonej działalności, ekonomiczne i społeczne otoczenie, sytuację gospodarczą w określonym segmencie działalności. Tylko takie odpowiedzialne korzystanie z kompetencji do ustalania podstawy wymiaru składki przyznanej ubezpieczonemu przez prawo można oceniać jako korzystanie w dobrej wierze. Ustawodawca ustalił granice swobody w określaniu podstawy wymiaru składki, lecz nie wynika z tego, że ta podstawa może być dowolnie, w sposób bezwzględnie wiążący ustalona bez powiązania z efektywnością prowadzonej działalności gospodarczej. Pozwany Zakład przyjmuje składki na ubezpieczenie chorobowe i dokonuje wypłaty zasiłków po wystąpieniu ryzyka niezdolności do pracy. Nie może to być sprzeczne z zasadą sprawiedliwości społecznej i zasadą równego traktowania ubezpieczonych (art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) w odniesieniu do wszystkich ubezpieczonych, w tym prowadzących działalność gospodarczą. W przypadku pracowników miarą podstawy zasiłku chorobowego jest przychód z zatrudnienia, czyli wynagrodzenie jako ekwiwalent za pracę na rzecz pracodawcy. Wówczas wysokość składki określa ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych w odpowiedniej proporcji do przychodu. W odniesieniu do ubezpieczonych prowadzących osobiście swoją działalność gospodarczą nie ma definicji składki zawyżonej, jednak ustalanie takiej miary nie jest wykluczone w

indywidualnych sprawach przez organ rentowy. Uprawniona jest wówczas ocena, że podstawę wymiaru składki przedsiębiorcy należy ustalać według wartości usług lub dóbr, które przedsiębiorca sprzedaje konsumentom na dostępnym rynku. Przychód ze sprzedaży usług lub dóbr to obiektywna wartość (mierzalna) i dlatego może być odpowiednia dla ustalenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe w sytuacji stwierdzenia nadużycia przepisów.

W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego elementem kreującym działalność gospodarczą jest jej zarobkowy charakter. Przesłanka zarobkowego charakteru jest spełniona wtedy, gdy prowadzenie działalności gospodarczej nastawione jest na uzyskanie dochodu. Należy dostrzec, że w judykaturze (wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2021 r., II USKP 21/21, LEX nr 3119631) utrwała się w ostatnim czasie pogląd, zgodnie z którym zarejestrowanie działalności gospodarczej i towarzyszące temu zadeklarowanie nieznajdującej pokrycia w przewidywanych zyskach wysokiej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne, a przy tym ze świadomością istnienia przeszkód do prowadzenia tej działalności (np. ze względu na stan zdrowia, spodziewane w nieodległym czasie urodzenie dziecka i związana z tym planowana przerwa w prowadzeniu działalności) może wskazywać na intencję (element subiektywny) nie tyle podjęcia i wykonywania zarobkowej działalności gospodarczej o charakterze ciągłym, ile włączenia się do systemu ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania wysokich świadczeń (wyroki Sądu Najwyższego z: 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, LEX nr 2307127; 18 grudnia 2018 r., II UK 413/17, LEX nr 2609126; 6 lutego 2024 r., I USKP 102/23, OSNP 2024 nr 11, poz. 112). W konsekwencji, ktoś, kto prowadzi działalność gospodarczą tylko po to, aby uzyskać świadczenia z ubezpieczenia społecznego, w istocie stwarza pozory tej działalności, bowiem nie zmierza do pozyskania zarobku z działalności, co wypacza sens ustawowy tej instytucji prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., III USK 127/21, LEX nr 3224271; wyroki Sądu Najwyższego z: 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, LEX nr 2307127; 18 grudnia 2018 r., II UK 413/17, LEX nr 2609126).

Powyższe uwagi należy również odnieść do podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności

gospodarczej na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy prowadzeniu działalności” są występujące łącznie przesłanki, to jest: istotny dla działalności gospodarczej ciężar gatunkowy działań osoby współpracującej, które nie mogą mieć charakteru wtórnego; bezpośredni związek tych działań z przedmiotem działalności gospodarczej; systematyczność, stabilność i zorganizowanie oraz znaczący czas (długotrwałość) i częstotliwość podejmowanych prac. Ocena, czy pomoc świadczona przez małżonka może być uznana za współpracę, wymaga przy tym uprzedniego zbadania stanu faktycznego nie tylko w zakresie charakteru i rodzaju czynności podejmowanych przez członka rodziny, lecz także czasu potrzebnego na ich wykonanie (w skali dnia, tygodnia, miesiąca), ich znaczenia i wartości dla prowadzonej działalności. Sąd Najwyższy potwierdził, że dla ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym członka rodziny przedsiębiorcy z tytułu współpracy przy jej prowadzeniu znaczenie ma charakter i rodzaj czynności podejmowanych przez małżonka, czas potrzebny na ich wykonywanie, ich znaczenie i wartość dla skali prowadzonej działalności gospodarczej, a także poziom zorganizowania tej aktywności i powiązania z działalnością gospodarczą (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2023 r., III USK 386/22, LEX nr 3636472; wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2023 r., III USKP 43/22, Legalis nr 2950470). Ustalenie, czy pomoc świadczona przez małżonka przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez współmałżonka stanowi tytuł do objęcia osoby współpracującej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymaga uwzględnienia charakteru i rodzaju czynności podejmowanych przez małżonka, czasu potrzebnego na ich wykonywanie, ich znaczenia i wartości dla skali prowadzonej działalności gospodarczej, systematyczności, stałości, zorganizowania i powiązania z działalnością gospodarczą (art. 8 ust. 11 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej; wyrok Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2018 r., I UK 202/17, OSNP 2019 nr 3, poz. 39). Współpracą przy prowadzeniu działalności gospodarczej nie jest doraźna pomoc małżonka lub współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym w rozumieniu prawa rodzinnego. Istotne są okoliczności podjęcia przez małżonka działań (czynności faktycznych i prawnych), które mogą być jeszcze uznane za doraźną pomoc udzieloną drugiemu małżonkowi

w ramach obowiązków wynikających z prawa, albo już za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej (wyrok Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2022 r., I USKP 76/21, OSNP 2022 nr 12, poz. 125).

W rozpoznawanej sprawie ustalono, jaki charakter miała przedmiotowa pomoc współmałżonka, przyjmując, że zgłoszenie zainteresowanej E. N. z maksymalną podstawą wymiaru składek zadeklarowaną przez płatnika składek, miało na celu wyłącznie uzyskanie wysokich świadczeń z zabezpieczenia społecznego, zaś czynności, które zainteresowana wykonywała, nie wykraczały de facto poza zwykłą pomoc, do jakiej zobowiązany jest małżonek. Podnoszone przez skarżącego argumenty w postaci naruszenia prawa materialnego stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi przyjętymi przez Sąd drugiej instancji, podczas gdy zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wykładnia powołanych przepisów przyjęta przez Sąd odwoławczy i zgodności zaskarżonego wyroku z uchwałą Sądu Najwyższego III UZP 3/23 nie uzasadniają tezy skarżącego o rażącym naruszeniu prawa.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[a.ł.]

